

Ι. Ν. Παρασκευόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής Ψυχολογίας
Πανεπιστημίου Αθηνών

Μαθησιακά και Ψυχολογικά Προβλήματα
Παιδικής Ηλικίας

Ψυχοπαιδαγωγική διαχείρισή τους
στο Σχολείο και στην Οικογένεια.
Δώδεκα συν τρεις (12 + 3) προτάσεις.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

Ι. Ν. Παρασκευόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής Ψυχολογίας
Πανεπιστημίου Αθηνών

Πολυξένη Ι. Παρασκευοπούλου
Ψυχολόγος
Msc Σχολικής Ψυχολογίας

Η «κρίση» ΤΗΣ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ: Δεκαπέντε θέματα
Η ψυχοπαιδαγωγική διαχείρισή της στο σχολείο και στην οικογένεια

Ι. Ν. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ - Π. Ι. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΦΗΒΙΚΗ ΚΡΙΣΗ: ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΘΕΜΑΤΑ

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ - ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΑΡΣΑΚΕΙΩΝ - ΤΟΣΙΤΣΕΙΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ 1

– Σύγχρονες τάσεις στην ψυχολογική φροντίδα των παιδιών Ο ρόλος του Σχολείου και της Οικογένειας

- Εισαγωγικά σχόλια: **Ορισμοί.**
- Οι δύο σύγχρονες μεταλλάξεις στον χώρο της ψυχικής υγείας και της εκπαίδευσης.
 - Η απαγκίστρωση από το «**Ιατρικό**» μοντέλο και η υιοθέτηση του «**Κοινωνικού**» μοντέλου.
 - Το εκπαιδευτικό κίνημα: **Ένα σχολείο για όλους!**
- Συνακόλουθες αλλαγές στην ψυχολογική φροντίδα των παιδιών.
 - Έμφαση στην **πρόληψη** για να μην επισυμβεί το πρόβλημα.
 - **Έγκαιρη διάγνωση** και **έγκαιρη παρέμβαση** πριν παγιωθεί το πρόβλημα.
 - Η φροντίδα να μην εξαντλείται μόνο στα προβλήματα, στην αρνητική πλευρά της ανάπτυξης, **αλλά και στη θετική πλευρά**, στην ενίσχυση και προαγωγή της ψυχικής υγείας όλων των παιδιών γενικώς.
 - Η οποιαδήποτε απαιτούμενη παρέμβαση να παρέχεται **στο άτομο στον φυσικό του χώρο**· στον χώρο που ζει και δρα.
Ιδανικός χώρος για τα παιδιά είναι το Σχολείο και η Οικογένεια!
- Ενδο-σχολική ψυχολογική φροντίδα των παιδιών στον Ελλαδικό χώρο:
Διαγνωστικά και θεραπευτικά μέσα για χρήση από τους εκπαιδευτικούς:
Η συμβολή των παιδαγωγικών τμημάτων.

ΜΕΡΟΣ 2

– Μαθησιακά προβλήματα: Είδη και αντιμετώπιση

- Οι δύο κατηγορίες: Μαθησιακό έλλειμμα vs Αναπτυξιακό έλλειμμα.
 - Μαθησιακό έλλειμμα: **Κενά, λάθη, εσφαλμένες μαθήσεις.**
 - Αντιμετώπιση: **Αρκεί η ενισχυτική διδασκαλία φροντιστηριακού τύπου.**
 - Αναπτυξιακό έλλειμμα: **Γνωστικές – ψυχογλωσσικές ανεπάρκειες.**
 - Μαθησιακές δυσκολίες: **Δυσλεξίες.**
 - Αντιμετώπιση: **Ειδικά εξατομικευμένα θεραπευτικά προγράμματα:**
Δεν αρκεί η ενισχυτική διδασκαλία.
- Διαφορική διάγνωση «μαθησιακού vs αναπτυξιακού» ελλείμματος:
 - **ΑθηνάΤεστ Διάγνωσης Μαθησιακών Δυσκολιών.**
- Διαγνωστικά και θεραπευτικά προγράμματα μαθησιακών προβλημάτων για εκπαιδευτικούς.
- Δυσλεξίες: Δύο (2) εννοιολογικά σφάλματα και δύο (2) μαθησιακά παράδοξα.

ΜΕΡΟΣ 3

– Ψυχολογικά προβλήματα: Γενική επισκόπηση

→ Πολλαπλότητα της ορολογίας: Αξιολογήσεις ΚΕΔΔΥ.

- **Ιατρογενής ορολογία** («διαταραχές»): Ταξινομητική – κατηγορική (DSM, ICD).
- **Ψυχολογική ορολογία** («προβλήματα»): Ονοματική αναφορά ψυχολογικών προβλημάτων.
 - Ψυχολογικά προβλήματα προσχολικής και σχολικής ηλικίας.
 - Διασάφηση ψυχολογικών όρων: «Φόβος vs Φοβία vs Άγχος». «Σχολικός εκφοβισμός – Bullying», «Επιθετικότητα: Εχθρική vs Συντελεστική», «Παιδικός αισθησιασμός vs Εφηβικός ερωτισμός».
- **Ψυχοπαιδαγωγική ορολογία**: Αναλυτική περιγραφή συμπτωμάτων και συνδρόμων έκδηλης προβληματικής συμπεριφοράς.
 - **ΕΔΕΠΠΕ**: Ερωτηματολόγια Διαπροσωπικής και Ενδοπροσωπικής Προσαρμογής Παιδιών και Εφήβων: Τα 120 συμπτώματα και τα έξι (6) σύνδρομα.

→ «Ψυχολογικά Προβλήματα» :

– **ΤΙ είναι; ΓΙΑΤΙ γίνονται; ΠΩΣ γίνονται; ΠΩΣ αντιμετωπίζονται;**

→ **Επισήμανση**: Ο εκπαιδευτικός νομιμοποιείται να χρησιμοποιεί ΜΟΝΟΝ ψυχοπαιδαγωγικούς όρους (όχι «ψυχολογικούς»).

ΜΕΡΟΣ 4

Ψυχοπαιδαγωγική διαχείριση της προβληματικής συμπεριφοράς: Δώδεκα συν τρεις (12 + 3) προτάσεις

1. Αλλάζοντας τις συνθήκες, αλλάζουμε τη συμπεριφορά: **Πρωτίστως, να αλλάξουμε εμείς, οι ΓΟΝΕΙΣ και οι ΔΑΣΚΑΛΟΙ.**
2. Το «ΤΙ» και το «ΠΩΣ» στη συμπεριφορά μας: **Πιο σημαντικό το «ΠΩΣ».**
3. Ισχύει η επιγένεση: Προσοχή στα προηγούμενα χρόνια: **Το «γεμάτο όπλο» και η «σκανδάλη» που το πυροδοτεί.**
4. Διαφορική ενίσχυση της συμπεριφοράς: **Αγνόησε τις αρνητικές μορφές, επιβράβευσε τις θετικές.**
5. Όχι «τρομεροποίηση» της σοβαρότητας όλων των προβλημάτων:
Ασχολήσου με τα σοβαρά! Αγνόησε τα άλλα!
 - | **Στοχευμένη «μερική κώφωση»** (Μην τα ακούς όλα!).
 - | **Στοχευμένη «μερική τύφλωση»** (Μην τα βλέπεις όλα!).
6. Παθητική αναστολή: **Άμεσο τεχνηέντως σταμάτημα της ανεπιθύμητης πράξης. Τρώγοντας ανοίγει η όρεξη!**
7. Να θέτουμε όρια και να ασκούμε έλεγχο: **Τα όρια να είναι σαφή και λογικά. Ο έλεγχος να είναι προληπτικός και ελευθερόφρων.**

8. Οι ποινές να είναι **ήπιες**: Να επιβάλλονται στην **ανεπιθύμητη πράξη** και **όχι στο πρόσωπο** (πχ: όχι «Είσαι ψεύτης!», αλλά «Λες ψέματα!»).
9. Εντολές: Να είναι θετικές: Δεν λέμε: **«Μην κλείνεις δυνατά την πόρτα»!**
Λέμε: **«Παρακαλώ, κλείνε την πόρτα σιγά»!**
Δεν λέμε: **«Μην ενοχλείς το διπλανό σου»** Λέμε: **«Συνέχισε τη δουλειά σου»!**
10. Το **«καθωσπρέπει»** είναι «αυτο-καταπιεζόμενο» παιδί:
| **Πρόσφορο «θύμα» για bullying!**
| **Κίνδυνος για εκκολαπτόμενη κατάθλιψη: Σύνδρομο «Πετρούλα»!**
11. Θετική στάση: Ενίσχυση του αυτοσυναισθήματος του παιδιού:
Η επιτυχία φέρνει επιτυχία – Η αποτυχία φέρνει αποτυχία.
12. Προσοχή στα **ΔΙΑΜΕΣΑ**, σε ό,τι μεσολαβεί ανάμεσα στην πράξη του παιδιού και στη δική σου αντίδραση:
| - Μην αντιδράς **ΑΜΕΣΩΣ**: Ψυχραιμία! Κέρδισε χρόνο!
| - Σκέψου **ΤΙ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ** να κάνεις. Να αποκλίσεις ακραίες ενέργειες (π.χ. δεν θα τον προσβάλλω· δεν θα βγάζω συμπέρασμα αμέσως κ.τ.ό.)!
| - Σκέψου πολλές **ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ**: Όχι μόνον **ΜΙΑ** λύση!
| - Μην είσαι **ΑΠΟΛΥΤΟΣ** στις απόψεις σου. Χρησιμοποίησε **φράσεις**, όπως:
| - **«ΜΙΑ ΠΙΘΑΝΗ** λύση θα μπορούσε να είναι...»!
| - **«Αυτό που σκέφθηκα ΤΩΡΑ είναι...»!** **«ΔΙΩΣ** καλό θα ήταν...»!
| - Αν διαβλέπεις ότι οδηγείσαι σε αδιέξοδο, μια καλή λύση είναι το **ΧΙΟΥΜΟΡ**!
- (12 +1): Ποιο **σχολείο – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ** μπορεί να διαχειρίζεται καλύτερα την προβληματική συμπεριφορά των παιδιών:
| - Οι **ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ** να είναι **«ψυχοπαιδαγωγοί»!**
| - Οι **ΜΑΘΗΤΕΣ** να γίνονται κάθε μέρα καλύτεροι ως **μαθητές** (στα μαθήματα) και ως **συμμαθητές** (στη συμπεριφορά)!
| - Στις επαινετικές διακρίσεις να εφαρμόζει τη **«διττή» αριστεία**:
Διαπροσωπική και Ενδοπροσωπική.
- (12 +2): Ποια **οικογένεια – ΓΟΝΕΑΣ** μπορεί να διαχειρίζεται καλύτερα την προβληματική συμπεριφορά των παιδιών:
| - Οι **ΓΟΝΕΙΣ** να είναι **στοργικοί – ανεκτικοί!**
| - Οι **ΓΟΝΕΙΣ** να είναι **«βοηθοί δάσκαλοι»** του παιδιού τους!
- (12 +3): Συνεργασία **ΣΧΟΛΕΙΟΥ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ**: Εύρυθμη συλλειτουργία!
| - Το εναγώνιο ερώτημα είναι το **«ΠΩΣ»;**
| - **Προσοχή**, ισχύει η αλληλεπιδραστική σχέση:
Δάσκαλος ↔ Μαθητής ↔ Γονέας : Τρίγωνο «σκαληνό»!
| - Γενική στάση του Δασκάλου προς Γονείς: **ΑΠΟΜΑΚΡΗ ΕΓΓΥΤΗΤΑ.**